

Česká republika

Česká školní inspekce

Jihomoravský inspektorát - oblastní pracoviště Brno

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Základní škola a mateřská škola Brno, Kotlářská 4

Kotlářská 4/655, 602 00 Brno

Identifikátor školy: 600 107 949

Termín konání komplexní inspekce: 17. - 20. únor 2003

Čj.:	122 091/03-5189
Signatura:	kl2zw103

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Základní školu a mateřskou školu Brno, Kotlářská 4 zřídilo Statutární město Brno, Městská část Brno-střed jako svou příspěvkovou organizaci. Základní školu (ZŠ) s kapacitou 800 žáků navštěvuje v současné době 707 žáků v 15 třídách 1. stupně a 12 třídách 2. stupně. Výuka probíhá podle vzdělávacího programu Základní škola, v 1. – 3. ročníku jsou třídy s rozšířenou výukou hudební a výtvarné výchovy, na 2. stupni je v každém ročníku po jedné třídě s rozšířenou výukou hudební výchovy a po jedné třídě s rozšířenou výukou matematiky a přírodovědných předmětů.

Součástí školy je mateřská škola (MŠ) s kapacitou 100 dětí a školní družina (ŠD) s kapacitou 250 dětí. Mateřská škola sídlí ve dvou budovách nedaleko od sebe. Výchovně-vzdělávací práce s dětmi je zajišťována ve 4 třídách s celodenním provozem. Dvě třídy jsou umístěny v hlavní budově ZŠ, další dvě jsou na odloučeném pracovišti Kotlářská 11. K docházce do MŠ bylo celkem zapsáno 100 dětí. Jsou rozděleny do tří smíšených tříd a jedné diferencované, kde jsou děti předškolní a děti s odkladem školní docházky. V rámci svého vzdělávacího programu se škola profiluje pohybovou a hudebně-dramatickou výchovou. Provoz MŠ je od 6:45 do 16:30 hodin.

Školní družina se nachází v hlavní budově ZŠ. V tomto školním roce je v ní zapsáno 212 dětí. Činnost ŠD probíhá v době od 6:30 do 8:00 a pak od 11:30 do 17:00 hodin.

PŘEDMĚT INSPEKČNÍ A KONTROLNÍ ČINNOSTI

Předmětem inspekční a kontrolní činnosti bylo zjištění a zhodnocení:

1. personálních podmínek vzdělávání a výchovy v MŠ, ŠD a ZŠ v hospitovaných předmětech vzhledem ke schváleným učebním dokumentům,
2. materiálně-technických podmínek vzdělávání a výchovy v MŠ, ŠD a ZŠ vzhledem ke schváleným učebním dokumentům,
3. průběhu a výsledků vzdělávání a výchovy v MŠ, ŠD a v českém, anglickém a německém jazyce, matematice a hudební výchově na 1. i 2. stupni a ve fyzice a chemii na 2. stupni ZŠ.

HODNOCENÍ PERSONÁLNÍCH PODMÍNEK VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY VZHLEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM

Mateřská škola

Personální podmínky ve škole jsou velmi dobré. Pouze jedna z osmi učitelek nemá předepsanou kvalifikaci (v době inspekce byla v pracovní neschopnosti), naopak dvě mají vysokoškolské vzdělání pro učitelství MŠ. Souběžné působení učitelek ve třídách bylo zajišťováno vzhledem k realizování zájmových aktivit a z hlediska zajišťování bezpečnosti dětí při jejich poledním odchodu domů. Začínající nekvalifikované učitelce pomáhá uvádějící učitelka (zástupkyně ředitelky pro MŠ).

Zástupkyně ředitelky pro MŠ (zástupkyně) při vedení svých spolupracovnic staví především na jejich zkušenostech a vtahuje je i do tvorby nově vznikajících materiálů školy. Podporuje učitelky v dalším vzdělávání, čehož některé v hojně míře využívají. Získané poznatky mají

pozitivní vliv na kvalitu jejich práce (zejména na odloučeném pracovišti). Ze zápisů vlastních porad MŠ je zřejmé, že řeší pedagogické záležitosti související s koncepčními záměry MŠ.

Plán hospitační činnosti je v ročním plánu zpracován, jeho cíle jsou v souladu s koncepcí, výsledky kontrol však nejsou vedeny průkazným způsobem. Vzniklé problémy řeší zástupkyně průběžně. Pro hodnocení pracovníků je dobře zpracován soubor kritérií. Svým zaměřením motivuje pracovnice k plnění úkolů nad rámec běžných povinností.

Organizace chodu mateřské školy není jasně vymezena v organizačním řádu celé školy, jejíž je součástí. Naopak organizace výchovně-vzdělávací práce i provozu uvnitř MŠ je dána přehledně zpracovanými řády, což umožňuje zástupkyni účinné řízení. V nich jsou vymezeny kompetence pracovníků, obsahují také povinnosti a práva žáků, rodičů i zaměstnanců školy. Vnitřní a vnější informační systém je funkční a oboustranně vyhovující. Také pravidelné týdenní porady celého vedení školy poskytují dostatek potřebných informací k zajištění plynulého chodu MŠ. K tomu slouží i společně konané pedagogické rady ZŠ a MŠ.

Spolupráce s rodiči je fungující a velmi dobrá. Jsou pro ně pořádány různé aktivity se zajímavou náplní. Dětem v rámci programu škola nabízí zájmové činnosti. Na veřejnosti se MŠ prezentuje besídkami, kulturními vystoupeními a výstavami výtvarných prací.

Školní družina

Ve školní družině pracuje osm vychovatelek. Jedna z nich, ustanovená ředitelkou školy jako vedoucí vychovatelka (vedoucí), koordinuje celou činnost školní družiny. Pět vychovatelek splňuje požadavky odborné a pedagogické způsobilosti, tři tyto požadavky platné právní normy nesplňují. Tato skutečnost neměla negativní vliv na kvalitu jejich výchovné práce.

Kontrolní a hospitační činnost je prováděna dle plánu, avšak bez písemných záznamů.

Chod ŠD vychází z *Vnitřního řádu školy*, ale především z přehledně zpracovaného vlastního vnitřního řádu. Nejsou v něm vymezena práva žáků a pracovníků. Vychovatelky se účastní pedagogických rad, které slouží spíše k přenosu informací. ŠD se různými akcemi výrazně prezentuje na veřejnosti.

Základní škola

Na 1. stupni má 12 z 13 hospitovaných učitelů požadovanou odbornou i pedagogickou způsobilost, jedna učitelka má vzdělání pro vyšší stupeň. Také z 18 učitelů 2. stupně, u nichž proběhly hospitace, většina splňuje podmínky odborné a pedagogické způsobilosti v souladu s právní normou, pouze jedna začínající učitelka má vysokoškolské vzdělání neučitelské.

Ředitelka školy a její tři zástupkyně mají zřetelně rozděleny kompetence. Za svůj úsek plně odpovídají. Při vedení zaměstnanců využívají poznatků z kontrolní a hospitační činnosti, které s pracovníky projednávají, problémy řeší operativně a výsledky provedených kontrol se pak promítají do osobního ohodnocení pracovníků. Kritéria pro hodnocení učitelů a poskytování nenárokových složek platu jsou stanovena jako přílohy *Vnitřního platového předpisu*. Je v nich zahrnuta kvalita práce, sebevzdělávání, výrazná profilace předmětu, zpracování metodických materiálů apod. a jsou zveřejněna na nástěnkách ve sborovnách.

Výchovné poradenství na 1. stupni zajišťují dvě výchovné poradkyně, na 2. stupni jedna. Žádná z nich neabsolvovala kvalifikační studium, avšak zúčastňují se příslušných školení. Výchovné poradenství se řídí plánem práce. Zabývá se především péčí o žáky se specifickými vývojovými poruchami učení (SVPU) a žáky integrované. Této problematice je ve škole věnována patřičná pozornost. Evidence žáků se specifickými potřebami je systematická, přehledná a průběžně aktualizovaná. Předepsaná dokumentace a tvorba individuálních vzdělávacích plánů je na velmi dobré úrovni, nově ve škole pracuje osobní asistentka integrovaných žáků. Výchovné poradkyně spolupracují jednak s třídními učiteli a dalšími vyučujícími, jednak s PPP, eventuálně dalšími institucemi. Výchovná poradkyně pro 2. stupeň se zaměřuje rovněž na profesní

orientaci žáků nejvyšších ročníků. Konzultační hodiny nejsou vypsány, kontakt s rodiči je možný kdykoli po domluvě. Žákům je poskytován informační a propagační materiál na nástěnkách, k dispozici mají dvě schránky důvěry, často využívají i osobního kontaktu s výchovnou poradkyní.

Ve škole pracují dvě metodičky prevence, pro první a druhý stupeň zvlášť. Obě svoji funkci vykonávají velmi zodpovědně a s plným nasazením. Průběžně se zúčastňují všech školení, která jsou v souvislosti s prevencí sociálně-patologických jevů pořádána. Mají vypracován minimální preventivní program, z něhož vycházejí a jehož náplň je pravidelně aktualizována. Spolupracují s vedením školy, výchovnou poradkyní i ostatními pedagogy a čas, který této činnosti věnují, se řídí potřebami dětí. Mimo školu spolupracují s dalšími organizacemi zainteresovanými do oblasti prevence sociálně-patologických jevů. Její úrovni je na škole věnována mimořádná pozornost.

Vzdělávání učitelů probíhá na základě plánu dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP) pro první a druhý stupeň školy, který vypracovalo vedení školy. Pro letošní školní rok je obsahem vzdělávání učitelů počítačová gramotnost, pedagogická problematika, projektové vyučování, cizí jazyky, evaluace školy, estetická výchova, ekologie, tvořivá škola, rámcový vzdělávací program, protidrogová prevence a další. Vedení školy podporuje aktivity učitelů s přihlédnutím k finančním prostředkům a stanovenému termínu vzdělávání. Méně propracovaný je systém předávání získaných poznatků dalším pedagogům a samotné využívání všech nabytých informací a zkušeností při výchovně-vzdělávací činnosti.

Organizace činnosti školy se opírá o *Celoroční plán porad, nejdůležitějších akcí a prázdnin na šk. rok 2002/2003*. Dlouhodobá koncepce školy jako celku zpracována není, jednotlivé součásti a stupně školy se řídí dílčími koncepcemi, jejichž propojení a sjednocení chybí. Chod školy se řídí *Vnitřním řádem* (ten obsahuje všechny náležitosti dané vyhláškou) a je konkretizován měsíčními plány, které obsahují veškeré úkoly a akce. Informační systém je funkční, využívá běžných nástrojů (nástěnek, žákovských knížek a deníčků, třídních schůzek, letáků pro rodiče i veřejnost), vnitřní počítačová síť není dosud zřízena.

Personální podmínky vzdělávání a výchovy v MŠ, ŠD a v hospitovaných předmětech ZŠ byly celkově průměrné.

HODNOCENÍ MATERIÁLNĚ-TECHNICKÝCH PODMÍNEK VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY VZHLEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM

Současná základní a mateřská škola prošla od svého založení mnoha proměnami nejen ve vlastní organizaci, nýbrž měnila také budovy svého působení. Komplex nynější školy tvoří původní objekt, orientovaný do Sušilovy ulice, přistavěná část v ulici Kounicově a funkcionalistická budova v ulici Kotlářské. Detašovaným pracovištěm je část mateřské školy umístěná v Kotlářské ulici č. 11. Školní družina využívá ke své činnosti i kmenové učebny prvního stupně. Škola má k dispozici celkem 37 učeben, z toho je 27 kmenových, 6 odborných, 2 počítačové a 2 učebny hudební výchovy. Tělovýchovné zázemí představují dvě tělocvičny, z nichž v jedné je instalována horolezecká stěna (první v republice) a přiléhá k ní posilovna s potřebným sociálním příslušenstvím. Zcela mimořádným projektem je využití vnitřního areálu školy, v němž je vybudována polyfunkční sportovní plocha s hřištěm a sportoviště s umělým povrchem, na něž navazuje prostorný lesopark, využívaný zejména dětmi z mateřské školy a školními dětmi v době přestávek k relaxaci, ale též k výuce v přírodě. Přístup do jednotlivých sportovních prostorů je umožněn v odpoledních hodinách také veřejnosti.

Následující hodnocení materiálně-technických podmínek vzdělávání a výchovy je vztaženo k celé škole.

Mateřská škola je umístěna v prostorách dvou původních MŠ Kotlářská 4 a Kotlářská 11. Prostředí a interiér působí čistě a příjemně. Významně k tomu přispívá bohatá výzdoba s využitím výtvarných dětských prací. Veškeré prostory jsou funkční. Zařízení nábytkem a vhodnými doplňky je průběžně upravováno s přihlédnutím k potřebám dětí. Vybavení hračkami, knížkami, didaktickou technikou a pomůckami je účelné a uvážlivě pořizované. MŠ využívá tělocvičnu ZŠ, školní hřiště a lesopark se třemi pískovišti ve vnitrobloku.

Školní družina má pro svou činnost jen dvě místnosti, které svým uspořádáním a vybavením alespoň částečně odpovídají požadavkům na její provoz. Jednu z nich, která zajišťuje ranní provoz ŠD, nově získala v letošním školním roce, takže zatím není zcela vybavena. Dalších šest oddělení pracuje v běžných třídách, kde mají pouze vymezený prostor pro své vlastní pomůcky a materiál. Pro zájmové činnosti využívá ŠD další prostory školy a školní hřiště.

Výuka hospitovaných předmětů v základní škole probíhala převážně v kmenových třídách a z části také v odborných učebnách. Kmenové učebny jsou prostorné místnosti s odpovídajícím osvětlením a teplotou, jsou vybaveny starším, ale funkčním žákovským nábytkem. Estetická výzdoba tříd má rozdílnou úroveň, zejména na prvním stupni je využito mnoha pěkných žákovských výtvarných prací. Odborná učebna chemie má tradiční uspořádání žákovských stolků v řadách, s demonstračním stolem na stupínku, zabudovanou didaktickou technikou a plynovým příívodem k jednotlivým pracovním místům. Ve skříních podél stěn jsou umístěny různé modely a pomůcky, na stěnách tabule se soustavou prvků, chemickým názvoslovím a další motivační výzdoba pro výuku chemie. V přilehlém kabinetu jsou chemikálie uloženy a označeny v souladu s příslušnou právní normou. Nebezpečné chemikálie a látky zdraví škodlivé byly ekologicky zlikvidovány pověřenou firmou. Odborná učebna fyziky je uspořádána podobně, její stěny jsou však prázdné a nepůsobí motivačně. Žákovská knihovna slouží oběma stupňům, její fond činí asi 2000 výtisků; žáky školy je využívána zároveň jako studovna. Učebna hudební výchovy 1. stupně je prostorný víceúčelový sál s pódium, využívaný pro akce různého charakteru, zejména pro kulturní vystoupení žáků, ale i k výuce. V její zadní části je uzamykatelný prostor, v němž je vestavěna audiovizuální souprava, uloženy některé hudební nástroje a pomůcky. Učebna pro hudební výchovu na 2. stupni je příjemný prostor, zařízený přiměřeným nábytkem, vybavený hudebními nástroji, audiovizuální technikou a počítačem. V zadní části učebny je stupňovité pódium určené pro zkoušky sborového zpěvu. Estetická výzdoba učebny má výrazně motivační charakter. Třídy 1. stupně dále využívají jednu učebnu zařízenou starší, avšak funkční výpočetní technikou, a to zejména k samostatné činnosti žáků, k procvičování učiva na instalovaných výukových programech. K dispozici jsou i speciální programy pro žáky s poruchami učení. Pro výuku informatiky a výpočetní techniky v rámci praktických činností na 2. stupni se využívá odborná učebna, zařízená moderní výpočetní technikou z ústřední dodávky (10 počítačů + 1 učitelský) a dalšími čtyřmi PC stejné konfigurace, pořízenými z prostředků SPŠ a veřejné sbírky mezi žáky. Je to velký prostor, umožňující nejen individuální činnost u PC, ale též výuku v diskusním kruhu, případně další činnosti a relaxaci. Jazyková učebna je zařízena školními lavicemi uspořádanými do komunikačního kruhu. Není příliš prostorná, ale základní psychohygienické podmínky pro umožnění žákovské komunikace splňuje. Potřebná audiovizuální technika do této učebny je již zakoupena a skříň pro její trvalou instalaci je ve výrobě. Motivační výzdoba se orientuje na anglický jazyk vzhledem k tomu, že se s výukou němčiny v této škole v dalších letech už nepočítá. Vedle několika nástěnných tabulí s gramatikou a zeměpisných map je zde umístěn pás nástěnek s pracemi žáků vytvořenými v rámci projektové výuky angličtiny. Porovnáním rozvrhu této učebny s právě probíhající jazykovou výukou bylo zjištěno její důsledné a

efektivní využívání. V suterénu budovy je využíván prostorný ateliér výtvarné výchovy, který tvoří samostatná učebna, kabinet a keramická dílna, k jejímuž vybavení náleží také dvě moderní keramické pece.

Učitelé sídlí v kabinetech podle svých aprobací, případně ve vkusně a moderně upravené sborovně, která slouží zároveň jako schůzovní a informační centrum pedagogům 2. stupně. Vyučující 1. stupně a vychovatelky mají k dispozici dvě sborovny vybavené PC.

Komplex školních budov je propojen soustavou chodeb, v nichž je také umístěna část žákovských šaten. Vzhledem k tomu, že ve škole nejsou začátky a konce hodin signalizovány zvoněním, jsou na všech chodbách školy umístěny centrálně ovládané hodiny. Ve spojovací části bloků C a D je prostorná místnost, zařízená pracovními stoly a židlemi, sloužící žákům 1. stupně jako místo pro přestávkovou relaxaci, případně pro plnění samostatných úkolů.

Nadstandardní jsou prostory sloužící žákovskému parlamentu, který se nazývá OST (Organizace Spojených Tříd). Tyto místnosti, označované jako ZIP (Zábava-Informace-Poučení), jsou vybaveny nábytkem, který si žáci sami opravili a zprovoznili, dále čtyřmi staršími počítači, dvěma pingpongovými stoly a dalšími prostředky sloužícími žákům k relaxaci, poučení i zábavě.

Povinné vybavení všech žáků základními školními potřebami je zajišťováno vedením školy na podnět příslušných předmětových komisí. Jsou používány vhodné učebnice, pracovní sešity a další pomůcky. Vyučující mají k dispozici veškerou běžnou didaktickou techniku, kterou také ve výuce pravidelně využívají. Ve svých kabinetech mají potřebné nahrávky pro audiovizuální techniky, odbornou literaturu, slovníky a materiály, které pro žáky vlastnoručně připravují (kopírované texty, obrázky a další názorné pomůcky).

Systematická kontrola efektivity využívání dostupného materiálně-technického zázemí ve výuce nebyla z předložených dokumentů zřetelná.

K negativům materiálně-technických podmínek výchovy a vzdělávání patří nedostatek počítačů pro vybavení kabinetů, nedostatek vlastních prostor pro ŠD, třídy nejsou vymalovány, nábytek je opotřebován, v kmenových třídách není instalována didaktická technika.

Materiálně-technické podmínky umožňují realizaci vzdělávacího programu školy. Mají celkově velmi dobrou úroveň.

HODNOCENÍ PRŮBĚHU A VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY VE ŠKOLE

Realizace vzdělávacích programů

Školní vzdělávací program mateřské školy vychází z „Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání“ (č.j. 14 132/01-22). Program se zatím málo zabývá podmínkami výchovně-vzdělávací práce a jasně stanovenými specifickými cíli v rozvoji dětí. Takto zpracovaná verze programu má pracovní charakter a omezuje se více na popis činností, které jsou v rámci vzdělávacího procesu realizovány.

Realizace výchovně-vzdělávacího programu MŠ je v souladu s obecnými cíli předškolní výchovy.

Škola pracuje podle vzdělávacího programu Základní škola č. j.: 16847/96-2. V některých třídách je zavedena výuka podle učebního plánu čj. 21 969/96-22 pro třídy s rozšířeným vyučováním hudební výchovy, učebního plánu čj. 21 970/96-22 pro třídy s rozšířeným

vyučováním výtvarné výchovy a učebního plánu čj. 21 968/96-22 pro třídy s rozšířeným vyučováním matematiky a přírodovědných předmětů.

Průkaznost povinné dokumentace na 1. stupni byla snižována nižší administrativní úrovní v případě katalogových listů (chybějící nebo chybně uvedené údaje). V jednom případě byl zjištěn nesoulad známek uvedených v KL a na vysvědčení, což je důsledek ne zcela účinné kontroly. Ve vedení povinné dokumentace 2. stupně byly zjištěny dílčí administrativní nedostatky formálního rázu.

Povinná dokumentace mateřské školy je vedena průkazným způsobem.

Povinná dokumentace ZŠ je vzhledem k průběhu a výsledkům vzdělávání vcelku řádně vedena a až na drobné výjimky průkazně zachycuje průběh výchovně-vzdělávací činnosti.

V kontrole naplňování cílů výchovně-vzdělávací práce nemá MŠ zatím vytvořen účinný evaluační systém. Jen některé učitelky provádějí pravidelné hodnocení své činnosti. Analýza školy je více zaměřena na výčet a popis činností, uskutečňovaných akcí a aktivit než na hodnocení, hledání příčin a souvislostí ve výchovně-vzdělávací práci s dětmi.

Kontrolní systém v MŠ je jen částečně účinný a funkční.

Ředitelka školy a její zástupkyně při hospitační činnosti kontrolují naplňování učebních plánů a učebních osnov. Provádějí srovnání aktuálně probíraného učiva s vypracovanými tematickými plány. Částečně je sledování plnění osnov přeneseno na předmětové komise. Ve třídách s rozšířenou výukou hudební výchovy a matematiky neodpovídal počet hodin některých předmětů schválenému učebnímu plánu.

Vedení školy má vytvořen systém kontroly naplňování učebních plánů a plnění učebních osnov. Jeho účinnost je však snížena tím, že vedení školy v některých třídách neprovedlo kontrolu a srovnání časové dotace vyučovacích předmětů ve vlastních upravených učebních plánech se schváleným učebním plánem.

Průběh a výsledky výchovně-vzdělávací práce v mateřské škole

Spontánní a řízené činnosti

Základem pro plánování výchovně-vzdělávací činnosti je kolektivem MŠ vytvořený školní vzdělávací program. Na něj navazují třídní programy, které kladou větší důraz na plnění činností než na jasně formulované, promyšlené cíle. Více se zaměřovaly na činnost celé skupiny, méně zohledňovaly individuální vzdělávací potřeby dětí.

V organizaci činností během dne se většinou vzájemně prolínaly spontánní a řízené činnosti. Vhodně uspořádané prostředí, dobrá dostupnost hraček, ale i lákavé a zajímavé pomůcky motivovaly a podporovaly aktivitu dětí při spontánních činnostech. V průběhu inspekce děti většinu pomůcek využívaly, včetně velkého množství materiálu pro rozvoj výtvarných a pracovních činností, který měly k dispozici.

Učitelky při spontánních činnostech nenásilně podporovaly sociální rozvoj dětí a posilovaly jejich identitu. Umožňovaly jim svobodně si vybírat z bohaté nabídky, tvořivě se projevit, prokázat dostatek zkušeností, dovedností a fantazie. Do her vstupovaly většinou, aby pomohly radou v případě nejistoty či malé sebedůvěry dětí. Ojedinele bylo s dětmi manipulováno, což výrazně omezovalo jejich spontaneitu, zejména u nejmladších dětí, kdy nebyly respektovány jejich možnosti. Jinak probíhaly spontánní činnosti v příjemné a srdečné atmosféře. Vzájemné vztahy mezi dětmi i učitelkou se převážně jeví jako přátelské a vstřícné.

Řízené činnosti, i když byly prováděné skupinově, byly založeny na podřizování se pokynům a plnění zadaného úkolu ve vymezeném čase. Probíhaly převážně prostřednictvím aktivit navozených učitelkami zvnějšku a zvolené metody nesměřovaly ke stimulaci jednotlivých dětí a důslednějšímu hodnocení průběhu práce dětí a jejich výsledků. Konkrétní zpětnou vazbu o úspěšnosti v plnění cílů učitelky dětem většinou neposkytovaly. I když se při řízených činnostech snažily promyšleně zařazovat aktivity, které rozvíjely smyslové vnímání, jejich nabídka byla dosti omezená. MŠ věnuje velkou péči vytváření zdvořilostních návyků, což se odrazilo v pěkných, kamarádských vztazích. Děti se projevovaly bez ostychu, chovaly se přiměřeně sebevědomě a spokojeně. Až mimořádně zdvořilé bylo jejich chování i ochota vzájemně si pomáhat. Důvěryhodné prostředí přirozeně děti podněcovalo a motivovalo k otevřené komunikaci mezi sebou i s dospělými, zejména při společných hrách. Ve třídách bylo vytvořeno příznivé klima. Děti k sobě byly ohleduplné, vzájemně se respektovaly. Ve spontánních činnostech dokázaly uplatňovat svoje zkušenosti a poznatky, aktivně je rozvíjely a obohacovaly, často i bez pomoci učitelek. Dokázaly si odpovídajícím způsobem poradit se vzniklými problémy, přestože se někdy projevovala tendence učitelek řešit situace za ně a zachovávat si své dominantní postavení ve třídě více, než je nutné.

Psychohygienu výchovně-vzdělávacího procesu pozitivně ovlivňovala převaha spontánních činností nad řízenými. Děti pracovaly v klidném, světlém a čistém prostředí. Rámcově stanovený režim dne dodržuje intervaly mezi podáváním jídel s výjimkou organizace ranních svačín. V některých třídách byla dětem svačina podávána průběžně, bez omezování jejich spontánních aktivit. Zavedený pitný režim, někdy doplněný podáváním ovoce, děti využívaly jen minimálně. Pro pobyt venku nebyl vytvořen dvouhodinový časový prostor a délka odpočinku ne vždy zohledňovala individuální potřebu jednotlivých dětí. Určitým nedostatkem ve zpracovaném režimu z hlediska zdravého životního stylu je zařazení tělovýchovných aktivit po dopolední svačině, ale i bezprostředně po obědě organizovaná další řízená činnost dětí (zájmový výtvarný kroužek) bez možnosti relaxace a odpočinku.

Průběhové výsledky výchovně-vzdělávací činnosti zjišťované mateřskou školou

Pohybový rozvoj byl prováděn především při spontánních aktivitách, ne však s cíleným zaměřením. Rozvoji jemné motoriky byla věnována patřičná pozornost. V sebeobslužných dovednostech byly děti většinou samostatné. Důslednost ze strany učitelek chyběla při osvojování a upevňování hygienických návyků dětí. Velmi dobrá je vzájemná komunikace mezi dětmi a zdvořilostní návyky. Řečové dovednosti měly děti velmi dobré, jazykové méně. Chyběla pravidelná odborná péče, kterou by dětem s vadnou výslovností poskytovala odborná pracovnice. Při všech činnostech se děti chovaly přiměřeně sebevědomě, dokázaly uplatňovat svoje zkušenosti, poznatky, názory a nápady. Poskytovaná nabídka činností podněcovala a podporovala u dětí myšlenkové operace. Děti projevovaly dostatek představivosti a tvořivosti. Při stolování byla v důsledku zvolené organizace jejich samostatnost někdy menší. Estetika stolování byla průměrná.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v mateřské škole byly velmi dobré.

Průběh a výsledky vzdělávání na 1. stupni ZŠ (český jazyk, matematika, anglický jazyk, hudební výchova)

Personální podmínky na 1. stupni jsou vynikající. Pouze jedna učitelka nesplňuje předepsanou kvalifikaci, avšak její zkušenosti z dlouholeté pedagogické praxe na 1. stupni se pozitivně promítly do kvality sledované výuky.

Úvodní a průběžná motivace, ve většině vyučovacích hodin cíleně volená v různých formách a v přímé návaznosti na probírané učivo, umožňovala vyučujícím získat dostatečné zaujetí žáků pro školní práci. Ti se pak dokázali na pracovní činnosti soustředit, byli aktivní a vykazovali převážně velmi dobré výsledky. Aplikované formy hodnocení (motivační hodnocení, povzbuzení, častá pochvala) a převaha průběžného pozitivního hodnocení práce žáků přispívaly k rozvoji vnitřní motivace žáků a k jejich spontánnímu projevu radosti z činností realizovaných ve výuce. Společnou kontrolou, sebekontrolou a průběžně sdělovaným hodnocením, které následovalo většinou hned po splnění úkolu, získávali žáci zpětnou vazbu o své úspěšnosti a učitelé měli současně přehled o míře zvládnutí zadaného úkolu. Práci žáků učitelé hodnotili většinou objektivně. V cizím jazyce pozitivní slovní hodnocení i nadhodnocená klasifikace vždy neodpovídaly prokazovaným znalostem žáků. V některých případech bylo hodnocení méně adresné, nekonkrétní a vyznívalo spíše formálně (například při celkovém hodnocení, jež prováděli učitelé v závěru hodin). V jiných hodinách však prováděli celkové shrnutí učiva včetně závěrečného hodnocení žáci ve spolupráci s vyučujícím.

Organizace výuky na 1. stupni vycházela z principů „Tvořivé školy“, které jsou založeny na činnostním pojetí vyučování, tzn. na užívání aktivizujících metod a forem učení. Jejich prostřednictvím je žákům vytvářen prostor ke konkrétním činnostem, při kterých projevují vlastní iniciativu, jsou nuceni k přemýšlení a tím se aktivně podílejí na svém vzdělávání. Užité formy a metody byly u jednotlivých učitelů odlišné nejen vzhledem k věku žáků a jejich možnostem, ale také vzhledem k pedagogickým zkušenostem a metodickým dovednostem učitelů, což se také promítalo do sledované úrovně vzdělávání. Znalosti žáků byly prověřovány většinou v úvodu vyučovacích hodin, společně ústně či samostatně písemně. Otázky pokládané při opakování učiva byly zaměřeny nejen na pamětní osvojení učiva, ale také na pochopení vzájemných vztahů a souvislostí. Efektivní uplatnění činnostního pojetí vyučování, kdy žáci měli příležitost získávat nové vědomosti a dovednosti vlastní činností, bylo pozorováno ve většině sledovaných hodin. V průběhu výuky byli žáci vedeni k upevňování dovedností správně aplikovat získané vědomosti při řešení zadávaných úkolů, k vyvozování nových vědomostí v logických souvislostech, což se většinou z nich úspěšně dařilo. V českém jazyce byl kladen důraz na procvičování probíraných pravopisných jevů na základě pochopení mluvnických souvislostí a na dovednost aplikovat získané poznatky. V matematice bylo mimo upevňování zručnosti v numerickém počítání a užívání správného algoritmu při početních výkonech rozvíjeno také logické myšlení a matematická představivost žáků řešením problémových i zábavných úkolů. V hodinách hudební výchovy převládala činnost vokální, instrumentální, vhodně byla zařazena i činnost poslechová a nauková. Třídy byly zpěvné, pěvecký projev žáků i učitelů byl čistý, přestože se vždy nejednalo o třídy s rozšířenou výukou hudební výchovy. Na doprovodné nástroje, klavír, kytaru, flétny, orffovské nástroje, ale také klávesy či violoncello, hráli velmi kvalitně žáci i učitelé. Žáci se SVPU byli učiteli citlivě vnímáni, avšak diferenciací úkolů vzhledem k jejich potřebám nebyla vždy zřetelně uplatňována. Integrované žákyni se speciálními potřebami (sluchová vada) byla při vyučování poskytována individuální pomoc. V jedné třídě byla efektivně a účelně využívána vnitřní diferenciací vzhledem k rozdílné výkonnosti žáků.

Komunikace a interakce žáků ve vyučovacích hodinách se odvíjela od zvolené organizace. Činnostní učení vytvářelo podmínky k vzájemné komunikaci mezi učitelem a žákem, ale i mezi žáky navzájem, rozvíjelo smysl pro týmovou práci a vedlo k přirozenému zapojení žáků se speciálními potřebami. V hodinách byl žákům poskytován v různém rozsahu prostor pro vyjádření jejich myšlenek a názorů. Úroveň mluvního projevu byla rozdílná nejen vzhledem k věku žáků, ale i vzhledem k celkové obratnosti užívání spisovného jazyka, úrovni vyjadřovacích schopností žáků a uplatňování pravidel správné komunikace, což se viditelně projevilo např. při prezentaci skupinové práce. Na úroveň mluvního projevu žáků učitelé dbají,

avšak s rozdílnou důsledností. V hodinách angličtiny byla vedena komunikace mezi žáky v cizím jazyce minimálně. Vyučující ji používali převážně k zadání úkolů a ke sdělení základních pokynů. Jejich tolerantní a partnerský přístup k žákům, klidný a osobitý verbální projev některých učitelek a nestresující, příjemná pracovní atmosféra přispívaly k celkové pohodě ve třídách. Vyučující respektovali osobnost dětí, což vedlo k jejich spontánnímu chování a vzájemně vstřícným vztahům mezi dětmi a vyučujícími.

Funkčně zpracované časově-tematické plány pro jednotlivé předměty i ročníky vytvářejí předpoklad pro kontinuitu výuky. Bezprostřední příprava učitelů na výuku, která byla odpovědná a pečlivá, vycházela především z potřeby zajistit plynulý průběh výuky (písemná příprava na tabuli) a mít dostatek pracovních materiálů (např. kopírované pracovní listy) pro žáky. Promyšlené plánování hodin se projevilo v jejich velmi dobré organizaci, která umožňovala aktivní zapojení žáků ve vyučovacím procesu. Vzdělávací cíle byly stanoveny v návaznosti na probírané téma učiva, byly přiměřeně voleny vzhledem k věku žáků i jejich možnostem. Ne vždy je však vyučující formulovali z pozice činnosti žáků ve vyučování a s ohledem na to, co se mají v průběhu hodiny žáci naučit. K dosahování výchovných cílů učitelé často využívali obsahu učiva.

Vyučovací hodiny probíhaly v kmenových třídách s výjimkou výuky hudební výchovy, která byla vyučována v učebně HV pro 1. stupeň. Vzhledem k svému víceúčelovému využívání je méně podnětná pro výuku tohoto předmětu ve srovnání s ostatními třídami 1. stupně, které jsou svou názorností, podnětností a většinou pěknou estetičností pro žáky nezanedbatelným motivačním prvkem k učení. Vnitřní vybavení tříd (žákovský nábytek a další vnitřní zařízení, didaktická technika, koberec) je rozdílné v závislosti na finančních možnostech školy, což částečně ovlivňuje efektivitu výuky (např. absence didaktické techniky kromě magnetofonu). Zabezpečení výuky učebnicemi a učebními pomůckami je celkově velmi dobré. K výuce jsou užívány souvislé řady učebnic a pracovních sešitů koncipované právě pro činnostní učení. Jsou doplněny množstvím různých pracovních listů a jednoduchých učebních pomůcek (některé si vytváří sami učitelé), názornými tabelárními pomůckami (tabule s gramatickým a matematickým učivem, mapy aj.).

Samotný styl práce, který učitelé ve vyučování aplikují, klade jisté nároky na materiální zabezpečení vlastní výuky a výukových prostor a zároveň tím umožňuje vytváření vhodných podmínek k respektování psychohygienických zásad. Různými formami činností v hodinách, volným výběrem úkolů, individuálním přístupem a vhodnou komunikací vytvářeli učitelé příznivé pracovní klima pro žáky. Logickou návazností jednotlivých činností, jejich častou obměnou a rovněž vhodně zařazenými relaxačními prvky se dařilo eliminovat únavu žáků ve vyučování.

Hodnocení jednotlivých vyučovacích hodin se pohybuje od vynikající po průměrnou (angličtina vykazuje průměrnou úroveň). Celkově je kvalita vzdělávání na 1. stupni velmi dobrá.

Průběh a výsledky vzdělávání na 2. stupni ZŠ

Český jazyk a literatura

Předmět vyučuje pět učitelek. Jedna z nich sice nesplňuje podmínky odborné a pedagogické způsobilosti podle příslušné právní normy, avšak kvalita hospitované výuky byla v jejím případě mimořádná.

Dlouhodobé plánování je založeno na tematických plánech, které odpovídají osnovám. Na vyučování byly všechny učitelky pečlivě připraveny, promýšlely obsah hodin jak z hlediska

výběru učiva vzhledem k schopnostem žáků, tak i z hlediska činností žáků a dodržování psychohygienických požadavků (přiměřené tempo, zařazení relaxačních prvků).

Vstupní motivaci zpravidla nahradilo sdělení tématu hodiny, pouze v jedné hodině v 9. třídě zahájila vyučování žákyně přednesem básně. Hodnocení ve sledovaných hodinách nebylo spojeno s klasifikací, převážně mělo motivační funkci. V závěru hodin bylo zpravidla zařazeno shrnutí, hodnocení kvality práce žáků se vyskytlo jen v několika hodinách. Sebehodnocení žáků ani vzájemné hodnocení nebylo pozorováno.

Ve většině hodin učitelky volily takové formy a metody práce, které žáky aktivizují (skupinová práce při řešení problémového úkolu, hrové aktivity při opakování učiva, zajímavá formulace úkolů vycházejících ze společného zážitku – zhlédnutého divadelního představení). Kladly důraz na zapojení co největšího počtu žáků a umožnily jim řešit diferencované úkoly podle jejich schopností. Pouze ojediněle byl důsledkem snahy o co nejefektivnější průběh hodiny nepřiměřený chvat a zbytečný stres. Důsledná práce s chybou a společná kontrola splněných úkolů a často i zhodnocení úspěšnosti poskytovaly žákům potřebnou zpětnou vazbu.

Materiální podpora výuky vycházela z možností školy (Pravidla českého pravopisu), ale především z vlastní invence učitelek, které připravily pro žáky kopírované texty, kartičky s úkoly, obrazový materiál a pracovní listy nebo řadu knižních publikací, což umožnilo účelně volit formy a metody práce. Didaktická technika nebyla použita v žádné ze sledovaných hodin.

Výuka probíhala vesměs v příznivé pracovní atmosféře, u většiny učitelek byl patrný velmi citlivý, povzbuzující vztah k žákům. Jejich verbální i neverbální komunikace byla na velmi dobré úrovni a je příkladem pro žáky.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v českém jazyce a literatuře měly celkově velmi dobrou úroveň.

Hudební výchova

Hudební výchovu na druhém stupni vyučují dvě učitelky, které jsou ve svém oboru vynikající. Obě splňují odbornou a pedagogickou způsobilost v souladu s platnou právní normou.

Učitelky hudební výchovy pracovaly na základě důkladně promyšleného plánování. Jejich příprava na hodiny byla velmi pečlivá. Výuka logicky navazovala na předchozí učivo. Ve třídách s rozšířenou výukou hudební výchovy se jedna vyučující věnuje především vokální a instrumentální činnosti (hra na zobcové flétny), druhá vyučující oblasti naukové a poslechové.

Hospitované hodiny proběhly v odborné učebně hudební výchovy, která je vybavena kvalitním reprodukčním zařízením, videorekordérem, počítačem, televizí a množstvím hudebních nástrojů. Kromě toho je v učebně k dispozici řada nosičů s poslechovými skladbami, obrazové materiály a literatura z hudební oblasti. Učebna je pro výuku hudební výchovy podnětná nejen svým vybavením, ale také svojí výzdobou (nástěnky s fotografiemi hudebních nástrojů, s portréty hudebních skladatelů, postřehy a názory žáků na hudební výchovu).

Ve sledované výuce byla organizace jednotlivých hodin podřízena cílům, které si učitelky stanovily. Hodiny měly pestrou náplň, byly střídány různé činnosti (vokální, instrumentální, naukové a poslechové). Organizace, formy a metody výuky byly účelné a členění logické. Vedení vyučovacích hodin bylo po odborné stránce příkladné, stejně jako pěvecký, instrumentální i mluvený projev vyučujících. Doprovodným nástrojem byl klavír, vhodně byly používány také orffovské nástroje či instrumentální doprovody s využitím počítačové techniky. Žáci byli po dobu výuky plně zaměstnáni a o hudební činnosti jevilí zájem. Ve všech hodinách byli vedeni k samostatnému přemýšlení, ke sdělení vlastních citových prožitků při poslechu hudebních ukávek a k sebehodnocení či hodnocení hudebního přednesu svých spolužáků. To se jim většinou nedařilo vyjádřit dosti přesně.

Ve třídách vládla příjemná pracovní atmosféra. Ve všech hodinách převažoval disciplinovaný přístup k zadaným úkolům, maximální soustředění a zaujetí. Veškeré organizační pokyny vyučujících byly zřetelné a věcné. Průběžné pozitivní hodnocení a hudební nadšení vyučujících zvyšovalo aktivitu všech přítomných žáků. Nechybělo shrnutí učiva, zhodnocení hodiny a optimistický závěr.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v hudební výchově na druhém stupni ZŠ byly celkově vynikající.

Anglický a německý jazyk

V současné době je německý jazyk (NJ) na celé škole vyučován pouze v jediné skupině, kterou tvoří žáci osmých tříd. Většina z nich má diagnostikovány specifické vývojové poruchy učení a jejich celkový prospěch je slabší. S další výukou německého jazyka se v základní škole do budoucna nepočítá. Výuku zajišťuje jedna učitelka s jinou aprobační, její odborná a pedagogická způsobilost je však v souladu s příslušnou právní normou.

Vzhledem k absenci (nemocnost) učitelů angličtiny se hospitace uskutečnily pouze ve dvou hodinách u dvou vyučujících. Obě učitelky splňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti.

Jedna hodina anglického jazyka (AJ) proběhla v kmenové třídě, druhá v jazykové učebně. Třída nebyla pro výuku daného předmětu podnětná a ani jazyková učebna žáky k výuce jazyka výrazně nemotivuje. Chybí zde základní vybavení, didaktická technika či obrazové materiály, které by byly při výuce nové gramatiky nebo opakování neustále k nahlédnutí. V průběhu hospitační činnosti byly v obou jazycích využívány sešity, učebnice a doplňující kopírované materiály a obrázky. Žádná další materiální podpora výuky využita nebyla.

Psychohygienické podmínky výuky NJ byly průměrné, k relaxaci bylo využíváno vyplňování osmisměrky, pohyb žádný. Některé činnosti (skládání vět ze slov na kartičkách) trvaly zbytečně dlouho a žáci se při nich nudili.

Organizace vyučovacích hodin NJ byla frontální. Vyučující využívala tradiční metody, zejména práce s knihou a cvičeními, s tabulí a křídou. Žáci si dělali zápisky tužkou přímo do učebnic (které už nadále nebudou využívány) a v jejich sešitech jich proto bylo často velmi málo. Několik cvičení doplňovali žáci samostatně, opět do učebnice. Hra (pátrání po neznámém slově) pak proběhla stejně v češtině. Naproti tomu vyučující AJ se snažily o pestré střídání různých činností. Vzdělávání tak probíhalo v tradičním i alternativním pojetí. Frontální metody práce často střídala práce ve dvojicích a ve skupinách. Třídy však byly pasivní, o daný předmět jevíli zájem pouze jedinci. V jedné hodině byla minimálně zařazena komunikace v anglickém jazyce mezi žáky. Vyučující mluvily převážně anglicky, učivo bylo podáváno odborně i věcně správně. Práce s chybou byla pečlivá zvláště v jedné hodině. Žáci se specifickými poruchami učení byli učitelkami citlivě vnímáni, diferenciací úkolů zcela chyběla. Pozitivní hodnocení žáků (ústní pochvala i klasifikace) ne vždycky odpovídalo jejich znalostem. Gramatické jevy, které bylo potřeba pro neustálé chybování žáků opakovat, byly procvičovány formou her a doplňování do předem připravených textů.

Vstupní motivace v hospitovaných hodinách chyběla a byla zaměňována seznámením třídy s připraveným programem hodiny. Zájem žáků o NJ nebyl výrazně povzbuzován ani zapojením hrovné aktivity v průběhu hodiny. Žáci byli za svoje odpovědi stručně hodnoceni. Namátkovou kontrolou žákovských knížek byla v některých z nich zjištěna poměrně nízká četnost klasifikace a nedůsledné dodržování klasifikačního řádu (používání mínusů a lomených známek). Žákovské sešity jsou kontrolovány zřídka, některá cvičení jsou korigována a klasifikována. Při průběžné motivaci v AJ bylo využito pochvaly a povzbuzení. Zhodnocení a

závěr hodiny byly z časových důvodů sděleny jednou větou. Někdy končily vyučovací hodiny se zvoněním, v NJ nebyly zhodnoceny ani ze strany vyučující, ani nebyli k jejich hodnocení vyzváni sami žáci.

V hodinách NJ nebyla pozorována žádná interakce žáků. Jejich jazykové prostředky jsou totiž s ohledem na předpokládanou pokročilost v osmém ročníku dosti omezené. Nepoužívají ani základní větná schémata v němčině pro běžnou komunikaci ve vyučování. Organizační pokyny jsou proto vedeny také převážně v češtině. Vzhledem ke složení této jazykové skupiny i nevelkému zájmu žáků o zvolený jazyk vykazuje náročná práce učitelky slabší výsledky. Její výklad nové látky je jasný a srozumitelný a použité vyjadřovací prostředky jsou přiměřené. Má laskavý a vstřícný přístup k žákům, kteří ji respektují a dodržují pravidla slušného chování. Podobně tomu bylo také ve všech hospitovaných hodinách AJ.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v anglickém a německém jazyce měly celkově průměrnou úroveň.

Matematika, chemie a fyzika

Vyučující hospitovaných předmětů splňovali podmínky odborné a pedagogické způsobilosti požadované právním předpisem. Pro výuku chemie absolvoval její vyučující proškolení ve smyslu § 19 zákona č. 157/1998 Sb., ve znění pozdějších předpisů, o nebezpečných látkách a nebezpečných přípravcích, a je oprávněn nakládat s nebezpečnými látkami, klasifikovanými podle § 2 odst. 8 citovaného zákona.

Výraznější úvodní motivaci učitelé neuplatňovali. Na začátku hospitovaných hodin však většinou seznámili žáky se stanovenými vzdělávacími cíli. V průběhu hodin je motivovali řešením úloh s uplatněním probíraného učiva v praxi, využitím mezipředmětových vztahů a zkušeností žáků, řešením zajímavých úkolů. Ve fyzice pak především zařazováním názorných pomůcek a prováděním fyzikálních pokusů pomocí žákovských souprav pro mechaniku a v chemii demonstrováním chemických pokusů. Kladný motivační účinek mělo v některých hodinách střídání vyučovacích metod, pomoc vyučujícího při neúspěchu žáka, pochvala za dobré splnění úkolů a v matematice efektivně využitá práce s chybou. Zkoušení žáků spojené s bodováním a klasifikací prováděl jen vyučující chemie. Klasifikace žáků v matematice měla spíše motivační charakter jako odměna při splnění samostatného úkolů. V průběhu hodin však učitelé frontálně ústně ověřovali úroveň vědomostí z učiva probraného v dřívějších hodinách i učiva nového. Žáci prokazovali většinou jeho velmi dobré zvládnutí. Jejich pracovní sešity jsou vedeny převážně dobře. Z laboratorních prací v chemii žáci nepíší samostatné protokoly, záznamy z nich si dělají do sešitů. Na konci některých vyučovacích hodin jak matematiky, tak i fyziky chybělo závěrečné hodnocení splnění cílů vyučování a aktivity žáků.

Vyučující měli vypracované tematické plány, které byly v souladu s učebními osnovami. Ve výuce matematiky i fyziky se v některých třídách projevilo menší zpoždění aktuálně probíraného učiva vzhledem k plánovaným termínům uvedeným v tematických plánech. Výukové cíle směřovaly jak k získávání nových znalostí a vytváření dovedností, tak k upevnování a procvičování učiva dříve probraného. Učitelé je většinou vyjadřovali jako činnosti žáků. Jejich formulace však ne vždy – a to především ve fyzice – byla zcela jasná a srozumitelná. Ve všech hodinách probírané učivo navazovalo na dříve probranou látku. Vzdělávací cíle odpovídaly aktuálnímu stavu vědomostí žáků ve třídě.

Struktura a časové rozvržení jednotlivých fází vyučovacích hodin základního typu většinou odpovídaly zvoleným výukovým cílům. V jednom případě v matematice vyučující méně důsledně respektovala cíl hodiny tím, že mnoho času věnovala opakování učiva z minulé hodiny. V závěru většiny hodin se vyučujícím pro nedostatek času nepodařilo provést hlubší shrnutí učiva; v hodinách chemie prováděl důsledné shrnutí jejich průběhu a zhodnocení

dosaženého cíle vyučující. Organizační pokyny pedagogů byly jasné, srozumitelné a v jednotlivých ročnících přiměřené věku žáků. Učitelé volili frontální formu vyučování, velmi často uplatňovali metodu výkladu, řízeného rozhovoru a samostatné práce žáků. Ve fyzice byla zařazena práce žáků ve skupinách. Nebylo však využito všech možností, které tato forma výuky nabízí, a to především rozvíjení komunikace mezi žáky a prezentace výsledků jejich práce. Prvky environmentální výchovy do výuky chemie zapojil vyučující aktualizací jejího obsahu a vhodným využitím sekvencí z videokazety. Vyučující v matematice nepoužívali k rýsování na tabuli rýsovací pomůcky, přestože by to bylo vhodné. Ve vedení jedné hodiny matematiky se projevovala určitá jednotvárnost, způsobená méně častou změnou forem a metod výuky. Žáci se s novými poznatky seznamovali praktickými činnostmi, pozorováním a srovnáváním, a to především ve fyzice a chemii. V matematice byli stále zapojováni do práce jak při samostatném řešení úkolů v sešitech, tak i při společné práci vedené vyučujícími. Byli také vedeni k tomu, aby uměli získané poznatky a dovednosti využívat při řešení praktických úloh.

Podnětnost prostředí v odborných učebnách fyziky a chemie výrazně podporovaná jejich přístrojovým vybavením, didaktickou technikou i názornými pomůckami kontrastovala s nepodnětným prostředím kmenových tříd. Vyučující svým citlivým a přiměřeně náročným přístupem k žákům vytvářeli klidnou atmosféru a dobré podmínky pro formování jejich kladného vztahu k vyučování a zapojení se do výuky. Při projevující se únavě a snížené pozornosti žáků v hodinách vedených frontálním způsobem chyběla vhodná relaxace.

Přestože je v učebně fyziky umístěna didaktická technika, vyučující ji nepoužili. Žáci měli ve sledovaných předmětech většinou novější učebnice tvořící ucelené řady pro všechny ročníky druhého stupně, které v některých hodinách uplatnili k procvičování probraného učiva. V některých případech vyučující též efektivně používali kopírované materiály, a to jako zadání úkolů pro procvičování a písemné ověřování zvládnutí učiva.

Žáci většinou akceptovali dohodnutá pravidla komunikace s vyučujícími, někdy se však při řízeném rozhovoru projevovalo hromadné odpovídání žáků na dotazy učitelů. Převládala velmi dobrá komunikace směrem od učitele k žákům. Žáci většinou dovedou dobře formulovat své názory a postoje, někdy jim však učitelé nedávali dostatečnou příležitost k jasnému a zřetelnému vyjádření vlastních myšlenek. Vyučující v matematice nevytvářeli prostředí vhodné pro rozvoj komunikativních dovedností a kooperace mezi žáky. Kvalitu verbálního projevu pedagogů často snižovala jejich menší péče o dodržování vlastního spisovného vyjadřování.

Průběh a výsledky vzdělávání měly v matematice a chemii celkově velmi dobrou úroveň, ve fyzice měly úroveň průměrnou.

Občanská výchova

Předmět vyučují dvě plně kvalifikované učitelky, obě mají vypracován tematický plán, který odpovídá osnovám. Na vyučování byly pečlivě připraveny, promýšlely strukturu hodin i obsah učiva, v jednom případě byla menší pozornost věnována stanovení cíle hodiny z hlediska činností žáků.

Vstupní motivace byla většinou nahrazena sdělením tématu hodiny a opakováním dříve probraného učiva. V průběhu hodiny se motivace, založená především na aktualizaci učiva a využívání zkušeností žáků, objevovala častěji, takže si žáci dobře uvědomovali smysl nových poznatků v souvislostech.

Sledované hodiny měly převážně klasickou strukturu, po počátečním frontálním opakování vyložila učitelka nové učivo. Zápis z tabule si pak žáci prepisovali do sešitů, i když obsahoval totéž jako učebnice, kterou mají žáci k dispozici. Druhá část hodin byla efektivnější, žáci ve

skupinách aplikovali nové učivo, měli příležitost vyjádřit svůj názor a někteří toho využívali. V závěru byla práce shrnuta, v jednom případě však hodina skončila zvoněním bez jakéhokoli závěru.

Jedna vyučovací hodina (celkově hodnocená jako vynikající) byla zahájena účinnou motivací, která plynule přešla ve formulaci obsahu a cíle hodiny. Tak se podařilo získat zájem žáků o probírané téma, což se projevilo vysokou aktivitou a osobním zaujetím žáků. Hodnocení jejich práce pak poskytovalo nejen dobrou zpětnou vazbu, ale působilo opět jako motivace pro další činnosti.

Organizace této vyučovací hodiny se lišila od ostatních tím, že v ní pracovali především žáci, učitelka pouze vhodně volenými úkoly usměrňovala jejich činnost. Žáci si sami vyvodili závěry a prostřednictvím scének měli možnost prožít různé situace. Zápis do sešitů si pak ve skupinkách vytvořili sami.

Při takto koncipované práci byla samozřejmostí spolupráce žáků, jejich vzájemná komunikace a skutečná participace na vyvozování poznatků. Práce se dařila i díky velmi pěknému, citlivému přístupu učitelky a přátelské atmosféře při vyučování.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v občanské výchově byly celkově velmi dobré.

Výsledky vzdělávání a výchovy zjišťované školou

K zjišťování výsledků vzdělávání využívá škola především písemných prací z matematiky a českého jazyka, pravopisných cvičení a jednoduchých testů. Vzhledem k vnitřní diferenciaci tříd v jednotlivých ročnících (výuka s rozšířenou výukou hudební výchovy, výtvarné výchovy a matematiky) nejsou hlubší analýzy výsledků výchovy a vzdělávání reálné. Zájemcům o studium je umožněno ověřování znalostí prostřednictvím komerčních testů. Výsledky škola využívá k srovnání úrovně se školami ostatními. Zpětnou vazbu o dosahovaných výsledcích získává škola také z úspěšnosti žáků při přijímacích zkouškách na střední školy. Žáci se účastní řady soutěží, kde si mohou poměřit své dovednosti a znalosti s věkově stejně starými žáky jiných škol.

Výrazné úspěchy v letošním školním roce dosáhli žáci školy v oblasti tělesné výchovy (šplh, orientační běh, běh T. Foxe, závody v plavání, taneční soutěže), ve výtvarné výchově („Vánoce a my“) a bezesporu největších úspěchů dosahuje škola v oblasti hudební. Ve škole působí pěvecký sbor ŠKOLKA KAPELKA.

Prostředí MŠ působí velmi pěkným, estetickým dojmem a spolu s materiálně-technickým vybavením pozitivně ovlivňuje kvalitu výchovně-vzdělávací práce s dětmi. Ze zjištěných skutečností a pozorování je zřejmé, že MŠ zavádí nové přístupy ve vzdělávání předškolních dětí. Jejich realizace zejména v oblasti plánování výchovně-vzdělávací činnosti a v některých třídách i využívání přirozené motivace nebyla zatím dostatečně promyšlená. Celkové vzdělávací působení MŠ směřuje cílevědomě k rozvoji dětí.

Učitelé na 1. stupni se snažili ve výuce uplatňovat činnostní pojetí vyučování, při kterém byli žáci podněcováni k tvořivému myšlení, měli příležitost aktivně se podílet na vlastním vzdělávání, samostatně se projevovat a získávat potřebné dovednosti. Žáci byli cíleně vedeni k osvojování učiva ve vzájemných souvislostech, k dovednostem samostatně pracovat a aplikovat získané vědomosti při řešení zadaných úkolů, při tom využívat učebnice, vyhledávat informace a zpracovávat je, samostatně pracovat s jednoduchými učebními pomůckami, což velmi dobře zvládali. Při skupinových činnostech se spolupráce většinou dařila, při prezentaci výsledků společné práce projevovali žáci dobré komunikační

dovednosti. Méně pozornosti v systému hodnocení je věnováno vlastnímu sebehodnocení žáků.

Kvalita výuky na 2. stupni byla pozitivně ovlivněna vynikajícími personálními podmínkami. Jejím kladem je i stále průběžné hodnocení činností žáků, méně častá je jejich klasifikace. Ve výuce se uplatňoval především frontální postup – žáci však byli často i při něm aktivizováni používáním vhodných vyučovacích metod, a to samostatné práce, prováděním pokusů, uplatňováním názornosti, řešením úkolů vycházejících z praktického života. V závěru hodin často chybělo hodnocení jejich průběhu, aktivity žáků. Výuka řady předmětů probíhala v podnětném prostředí odborných učeben, nedostatečné však bylo používání didaktické techniky. Velmi často chyběla relaxace v průběhu vyučování, na nižší úrovni bylo i rozvíjení sociálních kompetencí žáků – spolupráce při řešení úkolů a sebehodnocení.

SOUČÁSTI ŠKOLY

Realizace činnosti školní družiny

Vedoucí vychovatelka má zpracovanou vlastní koncepci, navazující na zvolený výchovně–vzdělávací program školy. Na ni navazuje plán činnosti a týdenní plány v jednotlivých odděleních.

Svou činností, kterou školní družina realizuje, poskytuje žákům prostor a podmínky pro organizaci účelného využívání jejich volného času v době mimo vyučování, slouží vzdělání, výchově a rekreaci žáků.

Stanovená povinná dokumentace je pečlivě a přehledně vedena.

Kontrolní činnost provádí vedoucí vychovatelka, má ji naplánovanou. Je zřejmé, že má přehled o práci jednotlivých pracovníků. Písemné záznamy o kontrolní činnosti nebyly vedeny.

Organizace a průběh činností ve školní družině

Organizace pobytu dětí ve školní družině vychází z konkrétních podmínek a je aktuálně přizpůsobovaná potřebám a zájmům dětí, ale také rodičů (ranní provoz ŠD). V její činnosti se střídají odpočinkové, rekreační a zájmové aktivity, které vedou vychovatelky a vedoucí zájmových kroužků, jež děti v době pobytu ve školní družině mohou navštěvovat.

Pro realizaci odpočinkové činnosti jsou kromě učeben využívány dvě vlastní místnosti, školní dvůr, hřiště, okolí školy i tělocvična. Připravená nabídka aktivit pro žáky působila motivačně a dávala jim možnost výběru činnosti podle jejich momentálního zájmu a podporovala tak rozvoj jejich spontánního projevu. Při výchovně–vzdělávací práci ve školní družině, přes nepříliš vhodné podmínky, byla díky přístupu vychovatelek příjemná a tvůrčí atmosféra. Zájmová činnost byla orientována na rozvoj osobnosti žáka, podporu tvořivosti, spolupráce, aktivity a komunikace. Zvolené metody a formy činností vedly k rozvoji fantazie a k seberealizaci. Ve sledovaných činnostech bylo zřejmé respektování individuálních potřeb žáků. Většina vychovatelek měla k dětem přátelský až partnerský vztah založený na vzájemné důvěře.

Denní režim převážně respektoval psychohygienické zásady. Organizace společných činností pro děti je volena s ohledem na účast většiny žáků.

Příspěvek na částečnou úhradu neinvestičních nákladů ve školní družině je od letošního školního roku stanoven. Získané finanční prostředky jsou používány na modernizaci pomůcek, her umožňujících naplnění poslání školní družiny.

Celkově byla úroveň činnosti školní družiny velmi dobrá.

DALŠÍ ZJIŠTĚNÍ

- Rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení je v souladu se zřizovací listinou.
- V rámci komplexní inspekce proběhla paralelně tematická inspekce zaměřená na kvalitu prevence sociálně-patologických jevů.
Škola se danou problematikou zabývá a přijatý systém je funkční.
- Souběžně s komplexní inspekci byla realizována tematická inspekce „Sledování a hodnocení průběhu vzdělávání cizinců na území ČR“. Zjištění z této tematické inspekce, která probíhá i v jiných školách, budou souhrnně zveřejněna ve Zprávě ČŠI o školním roce 2002/2003.
- Základní škola a mateřská škola Brno, Kotlářská 4 má dlouholetou tradici, 14. dubna 2003 oslaví 100. výročí svého založení. Na tento den připravuje oslavu spojenou s vystoupením žáků na veřejnosti. Škola má vytvořen kvalitní a účinný systém prezentace své činnosti. Žáci se účastní výtvarných a sportovních soutěží a dosahují v nich velmi dobrých až vynikajících výsledků. Na vysoké úrovni je zájmová činnost pěveckého sboru ŠKOLKA KAPELKA. Výsledkem práce dětských zpěváků a jejich sbormistryně je účast v mnoha soutěžích, na řadě festivalů a přehlídek na republikové i mezinárodní úrovni. V oblasti podpory zpěvnosti i vzdělávání učitelů rozvíjí při škole činnost Lýskův nadační fond, cz, jehož předsedkyní je sbormistryně školního sboru. Na ZŠ Kotlářská tak probíhá řada zajímavých seminářů, kurzů a přednášek pod vedením významných hudebních osobností (Alternativy metodiky hudební výchovy, Keyboard v hudební výchově, Mutace ve sboru a hlasová výchova a další). Bezprostředně po ukončení inspekční činnosti probíhalo studiové natáčení dětského pěveckého sboru. Jeho úspěchy jsou stejně jako pozvánky na semináře, školení a další akce často prezentovány v médiích (např. Zpravodaj městské části Brno-střed, Kam v Brně). O práci školy její vedení informuje veřejnost prostřednictvím článků ve zpravodaji městské části, dále pak vystoupením v rozhlase i televizi.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

1. *Rozhodnutí č.j. 21 691/02-21, kterým se mění zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení s účinností od 18. 4. 2001 ze dne 3. října 2002*
2. *Zřizovací listina pro Základní a mateřskou školu Brno, Kotlářská 4, příspěvkovou organizaci ze dne 30. dubna 2001*
3. *Vnitřní platový předpis s platností od 3. září 2001*
4. *Výroční zpráva o činnosti základní školy ve školním roce 2000-2001 Základní škola a Mateřská škola Kotlářská 4 / Brno*
5. *Podklady pro zpracování výroční zprávy o činnosti základní školy ve školním roce 2001/2002*

6. Záznamy z pedagogických rad a provozních porad
7. Záписy z jednání předmětových komisí
8. Tematické plány hospitovaných předmětů
9. Rozvrh hodin podle tříd, rozvrh zvonění
10. *Informační leták Základní školy Brno, Kotlářská 4*
11. Vybrané písemné čtvrtletní práce žáků z matematiky a českého jazyka na 2. stupni ZŠ
12. Vybrané laboratorní práce z fyziky na 2. stupni ZŠ
13. *Organizační řád*
14. *Vnitřní řád školy*
15. *Pololetní pedagogická rada, II. stupeň ze dne 23. ledna 2003*
16. Třídní knihy, třídní výkazy a katalogové listy 1. a 2. stupně ZŠ
17. Personální dokumentace pracovníků mateřské školy, školní družiny a hospitovaných učitelů ZŠ
18. Přehledy o kontrolní a hospitační činnosti ředitelky a zástupkyně ředitelky ve školním roce 2002/2003
19. Záznamy o práci ve volitelném předmětu a zájmovém útvaru
20. Záznamy o práci v nepovinných předmětech ve školním roce 2002/2003
21. *Plán dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků pro školní rok 2002/2003*
22. *Koncepční plán ŠD*
23. *Školní družina ve školním roce 2001-2002-analýza*
24. *Plán činnosti školní družiny*
25. *Řád školní družiny*
26. Zájmové kroužky v ŠD
27. Hospitace v ŠD
28. Tematické plány jednotlivých oddělení ŠD
29. Zápisní lístky
30. Docházkový sešit ŠD
31. Přehledy výchovně-vzdělávací práce v ŠD
32. Dotazník pro ředitele před inspekci
33. Podkladová inspekční dokumentace MŠ a ZŠ
34. Výsledky soutěží ve školním roce 2002/2003
35. Program Lýskova nadačního fondu pro školní rok 2002/2003
36. Dokumentace dětského pěveckého sboru ŠKOLKA KAPELKA
37. Záписy z porad pracovníků MŠ
38. Školní vzdělávací program „Pojď si se mnou hrát“
39. Přehledy výchovné práce mateřské školy na školní rok 2002/2003
40. Evidence dětí – přehled docházky, seznamy dětí, rozhodnutí o odkladu školní docházky, rozhodnutí o přijetí dětí do MŠ, zmocnění dětí k odvádění dětí z MŠ
41. Povolení výjimky z počtu dětí ze dne 8. 9. 1999
42. Roční plán – školní rok 2002/2003 pro mateřskou školu
43. Třídní vzdělávací program

ZÁVĚR

Vysoká kvalifikovanost učitelů a jejich soustavné další vzdělávání pozitivně ovlivňují průběh a výsledky vzdělávání a výchovy ve škole. Také výchovné poradkyně jsou pro svou práci dobře připraveny. Činnost školy je plánována, řídí se organizačním a vnitřním řádem. Efektivitu dobře nastaveného systému poněkud snižuje ne vždy důsledná kontrola a analýza zjištěných nedostatků. Vnitřní motivace pracovníků, jejich tvořivost a aktivita se promítá i do nástrojů motivace vnější – morální i hmotné stimulace.

Nadstandardní materiálně-technické podmínky výchovy a vzdělávání umožňují kvalitní naplňování výchovně-vzdělávacích cílů školy. Ne vždy jsou však materiální prostředky efektivně využívány k podpoře názornosti výuky.

Vzdělávání a výchova v mateřské i základní škole se řídí schválenými učebními dokumenty. V mateřské škole učitelky dbaly na střídání spontánních a řízených činností, umožňovaly dětem uplatnit jejich tvořivost a fantazii, nenásilně je vedly k vytváření vhodných návyků a rozvíjely jejich sociální kompetence.

Na 1. stupni ZŠ bylo uplatňováno činnostní pojetí opírající se o principy „Tvořivé školy“. Učitelé plánovali práci tak, aby se žáci aktivně zapojili do činností, vytvářeli jim dostatek prostoru pro vyjádření vlastního názoru. Menší důraz byl kladen na diferenciaci úkolů vzhledem ke speciálním vzdělávacím potřebám žáků.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy na 2. stupni ZŠ se ve sledovaných předmětech příliš nelišily. Převažovala frontální výuka oživovaná občasou skupinovou nebo párovou činností. V ČJ, AJ a HV se učitelům více dařilo střídat činnosti a aktivizovat žáky zajímavě formulovanými úkoly. To se pak odrazilo i na efektivitě vyučování. Většina hodin navštívených na obou stupních ZŠ probíhala v příjemné pracovní atmosféře, která byla ovlivněna vlídným jednáním učitelů, vzájemným respektem a dobrými podmínkami pro komunikaci.

Školní družina poskytuje pestrou nabídku činností vyhovujících z hlediska zdravotního, psychohygienického i pedagogického. Podporuje aktivní využití volného času žáků a umožňuje jim účast i na další mimoškolní zájmové činnosti organizované školou. I přes nepříliš dobré prostorové podmínky ve školní družině vychovatelky promyšleně a vhodně využívaly všech dostupných prostředků. Rozvíjely osobnosti žáků tvořivými hrami, častým střídáním činností podporovaly rozvoj jejich fantazie, aktivity, vzájemné komunikace a spolupráce. Ke kvalitní výchovně-vzdělávací práci přispívá zájem o práci a nadšení většiny vychovatelek.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	PhDr. Helena Kneselová, CSc.	H. Kneselová, v. r.
Členové týmu	Mgr. Ladislava Hodonská	L. Hodonská, v. r.
	PaedDr. Danuše Pytelová	D. Pytelová, v. r.
	Mgr. Vojmír Křupka	V. Křupka, v. r.
	Mgr. Pavel Klár	P. Klár, v. r.
	Ludmila Kamenská	L. Kamenská, v. r.
	Mgr. Marie Koutná	M. Koutná, v. r.

Další zaměstnanci ČŠI

Marta Haltmarová

Hana Linhartová

V Brně dne 24. března 2003

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 31. března 2003

Ředitelka školy nebo jiná osoba oprávněná jednat za školu	Podpis
Mgr. Ilona Stejskalová	I. Stejskalová, v. r.

Dle § 19 odst. 7 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	<i>Zcela mimořádný, příkladný.</i>
Velmi dobrý	<i>Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň.</i>
Průměrný	<i>Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň.</i>
Pouze vyhovující	<i>Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa.</i>
Nevyhovující	<i>Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.</i>

Plní, je v souladu	<i>Dodržuje, čerpá účelně, efektivně.</i>
Neplní, není v souladu	<i>Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně.</i>

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Krajský úřad Jihomoravského kraje	22. 4. 2003	510/03
Úřad městské části Brno-střed	22. 4. 2003	511/03

Připomínky ředitele(ky) školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
		Připomínky nebyly podány.